

PROZA VAN DE SCHOOLMEESTER

Wat de Heren wijzen, moeten de Gekken prijzen.

Er gebeurt wat de laatste tijd met het onderwijs en met de onderwijzers. Hoorde men de vakmensen alsmat over vernieuwing, nu gaat het over de materiële positie van de schoolmeester. Wanneer een halve eeuw geleden een jongen van een kleine middenstander of arbeider zich op de lagere school onderscheidde, doordat hij extra ijverig leerde, dan werd er besloten, dat ie maar onderwijzer moest worden. Dat was destijds voor velen de enig mogelijke manier om op een koopje wat te studeren. Er waren dus ontzaglijk veel van dat soort half en heel intellectuelen en door het grote aanbod op de arbeidsmarkt, waren ze voor een prik te krijgen.

Ieder van ons weet, dat men het niet over „Mijnheer de Onderwijzer“, maar wel over „die nakende schoolmeester“, had. Het waren echter heel vaak lui met scherpe hersens, die zich dan ook maar niet zo zonder meer in een hoekje lieten drukken. Of wij het met wat ze verkondigden allemaal eens zijn, dat is vers twee, maar het feit blijft, dat ja de Nederlandse politiek een vaak belangrijke rol speelden. „Die Rooie Schoolmeesters!“

Langzamerhand kwamen er voor de knappe jonggetjes meer mogelijkheden, vooral in de buurt van de steden met H.B.S. en U.L.O. en Technische scholen, als hun ouders door kromliggen en zo het voor mekaar konden krijgen, de kosten op te brengen, een of ander diploma te verwerven, waardoor ze in de boordenstand opgenomen konden worden.

Deze jongelieden waren uit hetzelfde reservoir, waar eertijds de schoolfrikken uit betrokken werden. „En verdienen dikwijls het dubbele.“

Toen de crisis uitbrak, liepen duizenden jonge onderwijzers met hun acte in de zak werkeloos rond, of werden als „kwekeling met acte“ met een hongersaloonje afgescheept.

Klassen werden gecombineerd en scholen werden voor stempellokalen gebruikt. Het gevolg was, dat de ambitie voor een onderwijzersopleiding sterk afnam. En nu zitten we, mede door de oorlog, met een tekort aan onderwijzers.

Toen het de spuijgaten uitliep, moest men de salarissen, of men wilde of niet, verhogen.

De vakverenigingen jubelden en schreven, dat, afgezien van het financiële gedeelte, vooral ook een moreel succes behaald was, doordat nu de onderwijzersstand een plaats innam op de ambtenarenloonschaal, „die ons toekomt“.

Zaterdag 4 December is er door DUIZENDEN onderwijzers te Utrecht geprotesteerd tegen een besluit van de regering inzake onderwijzers-salaris! Zijn die lui dan stapeldol geworden?

In genen dele. Maar juist dat morele succes is een reuze-sof-gebleken: De onderwijzers nemen niet de plaats in, die hun voorgesmeed is. Zij worden niet als de andere ambtenaren behandeld, zij nemen een afzonderlijke positie in.

Aangezien de besprekingen van de vertegenwoordigers der drie grote vakbonden met die der Regering „onder-ons“ waren, kan men nu achteraf tegenover elkaar gaan staan als de lieve jeugd, zo van snietes — swelles, maar wat er destijds in de commissie van overleg besproken is, dat kom je niet precies te weten. En hier zit voor ons de kern der zaak.

In het Katholieke Schoolblad lezen we: „Dit congres was zo enorm druk bezocht als nog nooit enig vroeger congres en dit feit alleen al moet de Regering iets zeggen.“

Nou ja, dat zegt de minister natuurlijk wel wat. Het is alleen maar de vraag, wat dat wat is, en dat kunnen we wel zo ongeveer nagaan, als we de reactie van Zijne Excellentie in de Tweede Kamer zien:

„Tot een nader opnemen van een gezamenlijk beraad met de vertegenwoordigers der organisaties verklaarde de bewindsman zich tenslotte bereid. De notulen van de vertrouwelijke besprekingen, welke met de vertegenwoordigers van de organisaties zijn gehouden, kan hij niet overleggen, dat zou een gevaarlijk precedent scheppen.“

Het komt dus hierop neer, dat de Minister openlijk zegt, dat hij de financiële aangelegenheid van Jan de Meester niet openlijk wenst te behandelen. Hij wil wel met de vakverenigingsvertegenwoordigers onderhandelen over de belangen der leden, doch zo, dat als zo'n lid aan een bestuurder vraagt

(zoals het ook werkelijk ging): „Hoe staan de zaken nou eigenlijk?“, dat dan de bondsman zich in een gewichtig waas van geheimzinnigheid hult en antwoordt: „Ja, wacht maar, 't gaat heel best, over enige tijd hoor je er wel van.“

EN AL WIE MET ONS MEE WIL GAAN, DIE MOET ONZE MANIEREN VERSTAAN, ZO ZIJN ONZE MANIEREN.

Die grote demonstratie in Utrecht, heeft op de regering geen cent indruk gemaakt. Van de 150 leden van de Staten-Generaal waren er zegge en schrijve 3 (drie) aanwezig. Van de ministers, die uitgenodigd waren, verscheen er niemand en de voorzitter der voormalige commissie van overleg, Dr. Wessels, die bij 't geen hier aan de orde was, zo nauw betrokken is geweest, bleef afwezig.

Hoe groot het aantal juffrouwen en meesters ook geweest moge zijn, het imponeert Den Haag geenszins. Zij weten maar te goed, dat zij dit geweldige gebeuren aan hun regeringslaars kunnen lappen, want zij weten, dat de leiding in handen is van hun eigen politieke volgelingen.

„Een enkele jonge heethoofd liet zich even gaan en interrumpeerde: Staken! Een voorval, waar ver der niemand notitie van nam, en dat in andere persverslagen niet eens gememoreerd wordt, omdat het inderdaad niets te beduiden had en allerminst de mentaliteit of 't sentiment van de vergadering kenschetste.“

Met ziet, welk een keurig nette bijeenkomst he geweest is. En dat kan ook niet anders. De mentaliteit van de onderwijzers individueel is een ander geworden dan in de tijd van de rooie schoolmeester. Het product slavenzielen is helaas groter. Men bemoeit zich in die kringen niet meer met de meer of minder revolutionaire arbeidersbeweging, men volgt een cursus tekenen, zingen, gymnastiek of voor 25 gulden uit eigen zak Godsdiens-tonder wijs op de openbare School. De eerste twee, dat is vanwege de vernieuwing, nummer drie bevordert onze weerbaarheid en het laatste moet, omdat we in zo'n Christelijke samenleving zitten.

En met dezulken zou een Minister in direct contact treden? Neen, in een besloten zitting met hun Leiders en dan kunnen de gekken aan hun prijzen gaan. Welnu, is er nog zo'n ouwe uitdrukking:

100 schoolmeesters = 99.....

„Spartacus op de Vesuvius“

Over de maand September door de Uitg. „De Vlam“ ontvangen (en ten onrechte niet verantwoord):

E. J. Br. te B. f. 1.—, H. O. te B. f. 4.—, K. Sch. te H. f. 1.—, Fl. de R. te R. f. 1.85, L. D' te R. f. 0.45, K. Fr. te Zw. f. 0.50, A. P. te Z. f. 5.—, H. Sch. te D. f. 0.50, kleinere bijdragen f. 1.05, totaal f. 15.35.

Verantwoording over de maand October.

a. Vaste bijdragen:
J. de G. f. 1.—, J. V. f. 1.—, H. G. L. f. 10.—, W. v. d. W. f. 1.—, J. L. f. 0.50, St. H. f. 0.50, B. N. f. 2.50, N. A. f. 2.50, A. R. f. 1.—, J. B. f. 1.—, P. J. S. f. 1.—, D. S. f. 0.50, P. B. f. 1.—, B. R. f. 1.—, J. v. d. H. f. 1.50, C. v. d. B. f. 0.50, W. S. f. 4.—, allen te Amsterdam. A. D. te S. f. 1.50, totaal f. 32.—.

b. Losse bijdragen:
J. A. f. 5.—, L. A. f. 2.—, No. 37 f. 0.50, No. 42 f. 0.50, Tj. B. f. 1.—, T. W. de V. f. 1.50, J. C. f. 5.—, Lezers West f. 1.50, Lezers Barendsb. f. 3.76, W. W. f. 0.50, allen te Amsterdam. G. K. te R. f. 3.70, M. H. L. te V. f. 2.—, A. Z. te Den B. f. 1.—, S. B. te Z. f. 1.40, totaal f. 29.36.

Over de Uitg. „De Vlam“ ontvangen:
J. T. v. d. H. te A. f. 3.50, Th. J. te H.

f. 1.50, B. v. 't H. te K. a. d. Z. f. 0.50, H. O. te B. f. 4.—, P. J. B. te A. f. 1.—, H. B. te H. f. 1.—, E. Br. te B. f. 1.—, Mw. K. te R. f. 1.50, B. de J. te A. f. 1.50, A. B. te A. f. 0.45, W. v. d. W. f. 0.90, W. H. S. te A. f. 0.45, F. Str. te D. f. 1.50, A. P. te H. f. 0.40, B. N. te A. f. 0.90, W. P. te A. f. 0.50, C. de J. te A. f. 0.50, W. v. M. te Vr. f. 1.—, L. v. d. Bl. te V. f. 1.—, H. B. te A. f. 1.—, A. G. te A. f. 1.50, A. W. te R. f. 1.—, B. V. te A. f. 1.—, H. J. H. te A. f. 2.—, E. K. te A. f. 1.50, A. v. d. H. te B. f. 1.—, R. V. te Den H. f. 0.90, M. N. te A. f. 2.1, N. N. te A. f. 1.—, M. W. te A. f. 1.—, kleinere bijdragen f. 1.95, totaal 43.10.

Totaal generaal f. 119.81.

Wij ontvingen het verzoek onderstaand de oproep in ons blad te plaatsen.

Het Comité van actie tot steun aan de dienstweigeraars (momenteel 1500 in aantal) afd. Rotterdam, vraagt medewerkers (sters) om te komen tot het organiseren van een propagandafonds. (prop. fees avond).

Geeft U op bij
Vr. Bedeaux Polderlaan 29, Rotterdam Zuid.

E. van Wingerde, Voorhout 151, H. lergersberg, Rotterdam Noord.

1 JANUARI 1949

PRUS 12 CENT

9e Jaargang No. 1

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Int. Instituut
Soc. Geschiedenis
Amsterdam

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f. 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam“, postgiro 168797 te A'dam

Mensen en Machten

Heel, heel lang geleden ontdekten de mensen de regelmaat van de wisseling der seizoenen, van de opkomst van zon en maan, en met deze ontdekking vormde zich voor het eerst in hun bewustzijn het begrip Tijd. Dat was in de dagen, dat de aarde nog open lag, dat nog grote gebieden onbewoond waren en de mensen in stampverband een primitief en zwervend leven leidden. De wereld was groot, omdat er nog zo veel te ontdekken viel en steeds nieuwe avonturen wachtten, de wereld was klein, omdat de techniek nog bijna niet ontwikkeld was en het afleggen van grote afstanden zeer veel moeite, tijd en risico's kostte.

Toen de zwervende stammen langzamerhand vaste woonplaatsen kregen en zich meer aan de landbouw gingen wijden, werd de tijd nog belangrijker voor hen, zo belangrijk, dat er mensen waren, die zich uitsluitend met de berekeningen in verband met de tijd bezigielden, zoals de opkomst van zon en maan en stand der sterren. Deze mensen vormden de priesterkaste, die later veel macht over de mensen verkreeg.

Het leven van de mensen op deze kleine planeet gaat onafgebroken verder. Het is een voortdurende worsteling met de natuur, een voortdurende strijd om het bestaan. In deze strijd ontwikkelt zich de techniek en daarmee ontwikkelen zich de mensen, die in steeds nieuwe levensverhoudingen tot elkaar komen te staan. Koninkrijken en keizerrijken ontstaan en gaan weer ten onder. De aarde wordt groter en groter, nieuwe werelden verrijzen, de techniek wordt als een geweldige beitel, die de natuur dwingt haar geheimen af te staan aan de mens.

De historie der mensheid zit vol tegenstellingen. Immers, daar zij zich steeds weer nieuwe mogelijkheden schept, om meester te zijn over alle elementen, — zij doorklieft het luchtruim, bevaart alle zeeën, bedwingt het vuur, — moest zij geen ellende, geen onvrijheid kennen. Wat zien we echter? Eeu-

wenoud is het leed, en steeds weer nieuw. Eeuwenlang worden grote volksmassa's onderdrukt, gefolterd, aan de hongerdood prijsgegeven. De wijze waarop zij onderdrukt en gepijnigd worden is steeds weer nieuw. Zij wisselt met de ontwikkeling van de techniek, met de ontwikkeling van de productiemethoden. Zij ontstaat daar, waar mensen macht bezitten over mensen.

Groot en groots is de wereld met haar bruggen en wolkenkrabbers, haar enorme stuwdammen, hoogovens en laboratoria. Met haar precieze tijdsberekeningen.

Armzalig en klein is het leven van de grote massa, met haar voortdurende angsten om de toekomst, haar grauwe zorg van alledag. Haar geketend zijn aan de tijds klok in de fabriek, aan het tariefloon en stukwerk.

Voor de grote massa ligt de aarde niet open, aan ons behoort de wereld niet. De wereld behoort aan de bezitters van de productiemiddelen, die daarmee de heer en meester zijn over wetenschap en techniek en over de miljoenen, die de aarde bevolken.

Voor de heersende klasse wordt de aarde kleiner. Zij steekt oceanen over binnen 24 uur. Ze kan van het ene naar het andere werelddeel vliegen, in enkele dagen. De grote massa der arbeiders zit vast aan fabriek, winkel of werkplaats. Eens zong de arbeidersjeugd, wij zijn jong, de aard' ligt open. De aarde ligt niet meer open voor de jeugd. Noch voor de ouderen.

Wij staan aan het begin van het nieuwe jaar. Van het jaar 1949. Het is maar een tijdsbepaling, meer niet. Toch staan we er even bij stil. Het is het moment, waarop we even kijken naar wat geweest is en trachten een blik te werpen in de toekomst. En dit zien we.

Een wereld, die beheerst wordt door de tegenstellingen tussen twee grote mogendheden. Het monopolistisch Amerika en het staatskapitalistisch Rusland. Voor de behoeften van deze botsende

machten wordt wetenschap en techniek benut. Voor deze machten wordt menselijke arbeidskracht gebruikt.

Duizenden geleerden werken ingespannen aan de benutting van nieuwe bronnen van energie. Die in dienst der heersers dood en verwoesting zullen betekenen.

Honderdduizenden arbeiders werken in reuzenbedrijven aan nieuwe dodelijke wapens. Het leven van miljoenen arbeiders wordt met de dag soberder, het bestaan moeizamer, omdat de mens niet veel mag consumeren, doch gestadig moet produceren datgene wat hij niet behoeft, kanonnen, gevechtsvliegtuigen, bommen en onderzeeërs.

Tengevolge van de belangen-tegenstellingen van de heersende klasse, hongeren nu al meer dan een half jaar de arbeiders van Berlijn.

In Indonesië worden de verschrikkingen van een moderne oorlog weer werkelijkheid voor blank en bruin. Om der wille van de winst, om der wille van de macht.

Amerika sluit een Atlantisch pact om de westelijke wereld aaneen te smeden. Het lot van miljoenen arbeiders wordt aan elkaar gekoppeld, om samen te ontberen, te strijden en te sterven voor het Dollarkapitaal.

Rusland sluit Oost-Europa aaneen, probeert invloed te krijgen in Azië om nog meer rijkdommen te laten vloeien naar de heersers, naar de Russische staatsbureaucratie en haar satellieten.

Over de gehele wereld is de arbeider de gevangene. Hij kan niet van ondernemer veranderen zonder toestemming. Hij kan zich niet vestigen waar hij wil, hij kan niet vrij reizen naar andere landen, hoe vervolmaakt de transportmiddelen ook zijn. Zijn kinderen lijden aan t.b.c., ondanks prachtige sanatoria, ondanks de tuberkuline, ondanks de landbouwkundige dienst, die overvloedige fruitoogsten, prima zuivelproducten waarborgt. De grote massa van de wereldbevolking heeft niet genoeg te eten, gaat heel onvoldoende gekleed, 'en woont in onmenswaardige behuizingen.

Die tot de heersende klasse behoren, of tot haar functionarissen, hebben alle moderne transportmiddelen tot hun be-

Vervolg van pag. 3. 3e kolom
pelijk is, nog niet steeds klaar en duidelijk plaats heeft, daar moet zich de Spartacist inzetten.

Hij zal het verlangen kennen in hechte kameraadschap te werken, met allen, die worstelen om de nieuwe wegen te vinden en willen bouwen aan de nieuwe organisatie. Dat mag hem er nooit van weerhouden, te zeggen wat nodig is, indien fouten betreft te worden gemaakt. Maar zijn kritiek betreft nooit een klein verlangen naar politieke winst voor zijn organisatie. Zijn kritiek wordt beheerst, door het verlangen de strijd van de klasse te dienen.

Nooit mag hij zich ook laten leiden door de gedachte: „laten we eerst maar eens afwachten, wat de arbeiders zelf van hun strijd en organisatie maken“, want hij weet, dat hijzelf mede-arbeider is, die dus mede plichten in dit opzicht heeft.

Dit alles geldt ook de verhouding van Spartacus en de Spartacisten tot het O.V.B. Wij zien in deze organisatie een pogen van de meest strijdbare arbeiders, om zich geestelijk los te maken van kapitalisme en verworden begrippen in de oude arbeidersbeweging. Wij zouden dat graag steviger en duidelijker willen zien. Maar wanneer het O.V.B. zich niet teveel vastbijt in het oude vakverenigingswezen, in formalisme en discipline terwijl ruimte voor het groeien van nieuwe opvattingen zozeer nodig is, dan menen wij dat het voor de Nederlandse arbeidersklasse een waardevolle organisatie kan worden.

schikking, bezitten huizen en kantoren in de stad en nog landhuizen buiten, zeiljachten voor vacaties enz. Waar ter wereld zij zich ook bevinden, het beste voedsel staat steeds tot hun beschikking.

Het zijn de tegenstellingen, die de ontwikkeling in zich bergen. De tegenstelling tussen Amerika en Rusland, die de wereld in een voortdurende oorlogsspanning houdt, verscherpt de tegenstelling der klassen, omdat zij een voortdurende verarming en een toeneemende dwang op de massa's, noodzakelijk maakt.

De verscherping der klasse-tegenstellingen hebben in het afgelopen jaar aanleiding gegeven tot hevige botsingen tussen arbeiders en regering. We denken aan de massa-stakingen in Frankrijk en Italië. In Azië worstelt de massa reeds jaren om boven de onderdrukking uit te komen. Maar ook hier doet de Amerikaans-Russische strijd zich weer gelden. En vele arbeiders-acties worden door de vogelaar van het schijn-communisme in het slop gelokt.

De bezitters van de productiemiddelen beheersen leven en denken van de massa's. Met het materiële bezit hebben ze ook bezit genomen van het leven van de mens zelf. Met alle middelen der moderne techniek dringen ze in het gedachteleven van de mensen door. Geluidstechniek, die radio, film, massa-vergadering zo suggestief maakt, bewerkt de geest van de mens. De peps staat in dienst van de heersers.

In hun vergaderingen beslissen ze over leven of dood van miljoenen. Hoe hun bijeenkomsten ook genoemd mogen worden, vredesconferenties, veiligheidsraad, zitting der verenigde naties, de heersers beslissen over de massa's, doch zonder deze.

En met al hun conferenties kunnen zelfs deze machtigen de loop der ontwikkeling niet stuiten.

Zij kunnen geen vrede waarborgen, zij kunnen geen welvaart brengen, niet met en niet zonder een Atlantisch Handvest. Omdat ze nooit en te nimmer afstand kunnen doen van hun macht en machtsbegeren. Daarom wordt het leven van de volkeren der wereld ieder jaar benauwder en somberder. Bij iedere jaarsherdenking zien we terug op zwarter tijd, zien we de horizon der kapitalistische wereld kleiner en kleiner worden. Daarom is er geen keus meer, slechts nog dwingende noodzaak. De onvermijdelijke strijd van allen tegen de heersers.

De arbeiders leren door hun strijd en door hun dagelijkse ervaringen. Ze leren door niet-gehouden beloften. Ze leren door grauwe, teleurstellende werkelijkheid.

Het is lang, heel lang geleden, dat de mensen de strijd opnamen tegen hun onderdrukkers. Waar deze verdreven werden, kwamen nieuwe voor hen in de plaats. Maar de worsteling is nog niet ten einde. Ze zal voortduren totdat alle tegenstellingen verdwenen zijn.

De massa wordt aaneengesmeed juist

NIET VEEL NIEUWS

De berichten van het oorlogsfront in Indonesië waren van regeringszijde tamelijk schaars. Veel gevechten worden niet gemeld, zodat we de indruk krijgen, dat het Nederlandse leger opmarcheert langs de hoofdwegen, en de grote steden snel bezet. We moeten natuurlijk niet uit het oog verliezen, dat we eenzijdige berichtgeving krijgen, zodat we daaruit toch niet te snelle conclusies

door de belangtegenstellingen van het kapitaal. In steeds grotere internationale eenheid zal zij middelen en wegen moeten vinden, die leiden tot de verovering van de productie-middelen. Dan zal de aarde openliggen voor iedereen en de wereld zal groot zijn en toch zullen alle mensen dicht bijeenwonen.

Wij leven in een grootse tijd. Ondanks de zware nood, waarin het grootste deel der mensheid zich bevindt. Want groot is de wereld, en groot is de aarde met hare bewoners, als we gaan beseffen dat de wereld aan ons allen behoort.

Wij ontvingen onderstaande brief:

Bravo vrouw. Ook ik erger mij steeds als ik die raadgevingen en wijze lessen door lectuur en radio aan ons arbeiders-(minstbedeelde)vrouwen aanhoor.

Soms bal ik mijn vuist (dat is dom) voor het radiotoestel.

Zondag b.v. de conferenties over de taal, die men zal spreken op de internationale congressen, en als besluit een probleem (even werd dus het wereldprobleem oorlog of vrede, armoede of welvaart voor ons mensen aangesneden), zo'n probleem van zo'n grote omvang is niet in een paar conferenties op te lossen.

Kwezelaars krijgen de kans van spreken.

Maar wij, werkers, denkers, in de praktijk van het naakte leven staande, zouden het anders zeggen. Ruim dit ellendige kapitalistische stelsel op. Plaats vakkundige mensen op de plaatsen waar ze zich vakkundig kunnen geven. Laat geen goed doorvoed dametje ons vertellen hoe wij ons in onze armoede voeden moeten, maar plaats voor de microfoon een vrouw met hersens in haar kop en meegevoel in haar hart, en laat haar rond roepen: Luistert, vrouwen, wij zijn het zat langer de spelel van winstbejag en eigenbelang te zijn. Wij willen nu eindelijk eens zonder juk leven. Zoek mensen, die het algemeen belang willen en kunnen dienen. Verdeel werk en welvaart naar krachten en behoefte en vecht niet langer, hoe gij van de weelde, die wij arbeiders verwekken, het meest voor Uzelf of uw groep kunt behouden.

Ziet U, zo zou er volgens mij gesproken en daarna gehandeld moeten worden. Komt, laten wij kameraadschappelijk ons met elkander in verbinding stellen.

De geestelijke bijstand aan elkander zal

mogen trekken.

Ondertussen is het doel van de actie duidelijk, n.l. zo snel mogelijk belangrijk industriegebied, olievelden en ondernemingen in handen te krijgen. Want het is juist de toestand op economisch gebied in Indonesië, die de Nederlandse kapitalisten de meeste zorg baart.

De ondernemingen in Republikeins gebied staan nog steeds onder leiding van de zg. driehoek, d.w.z. een leiding die samengesteld wordt uit vertegenwoordigers van de regering, de vakvereniging, (Sobsi) en de arbeiders.

Hoewel hiermede dus niet gezegd is, dat de bedrijven in handen zijn van de arbeiders zelf, is het duidelijk, dat de arbeiders in de leiding van het bedrijf een aardig woordje meespreken.

Soekarno noch Hatta zijn er in geslaagd aan deze toestand een einde te maken. Minister Drees zegt in een interview met Reuter, dat de republikeinen alle vormen van agrarische vooruit-

gang hadden veronachtzaamd. Zelfs de normale werkzaamheden werden door binnenlandse strubbelingen verminderd. We kunnen hieruit opmaken, dat nog steeds om de leiding in de bedrijven strijd gevoerd wordt, en dat die elementen, die Nederland constructief noemt, diegenen zijn, die bereid zijn, de bedrijven weer onder de leiding van de Nederlandse kapitalisten te stellen, of, in ieder geval het arbeiderselement te weren. Toch had de Nederlandse regering niet genoeg vertrouwen in die „constructieve elementen“ en wil nu zelf de touwtjes in handen nemen.

Uit het bovenstaande wordt het verklaarbaar, waarom de Nederlandse regering zo koppig haar actie doorzet, zelfs tegen de wereld-opinie in. De resolutie om het vuren te staken, die de veiligheidsraad aannam, blijft dus voorlopig een resolutie en meer niet. Interessant is het, dat de Russische resolutie, die in werkelijkheid niet veel van de Amerikaanse verschilde, verworpen werd, en nog interessanter, dat door de stemmenonthouding van Rusland, tijdens de Amerikaanse resolutie, het punt „terug-

trekking der troepen tot de demarcatielijn“ verworpen moest worden. Een winst voor Nederland dus, als gevolg van de Amerikaans-Russische tegenstelling.

Op het ogenblik, dat we dit artikel schrijven, is ons niet bekend, wat verder de houding van de veiligheidsraad zal zijn. De Nederlandse regering heeft bekend gegeven, dat zij tijdens de feestdagen langdurig beraadslaagd heeft, wat haar houding zal zijn t.o.v. de resoluties van de Veiligheidsraad.

Wel heeft de Nederlandse vertegenwoordiger in de Woensdag 22 December gehouden zitting verklaard, dat Nederland zal doorgaan ongeacht de consequenties. En ook 20 December heeft de minister van Overzeese Gebiedsdelen een verklaring van dezelfde aard afgelegd.

We krijgen de indruk, dat het de bedoeling is, dat de Nederlandse regering spoedig het militaire opperbevel in de Republiek veroverd, nog voordat de resoluties van de Veiligheidsraad van kracht worden. Haar „Recht en orde“ is dan hersteld.

HOE LANG NOG?

Het moorden in Indonesië gaat voort. Nederlandse arbeiders gaan voort met het doden van Indonesische arbeiders en boeren. De Nederlandse arbeidersklasse ziet toe en wacht af. Hoe lang nog? Indonesische steden worden gebombardeerd, kampongs platgebrand. En een der grootste arbeidersorganisaties in Nederland, het N.V.V. doet een beroep op de Nederlandse arbeiders om rustig te blijven en geen onberaden stappen te doen. De arbeiders gehoorzamen en.... „gelukkig Nieuwjaar buurman.“

Een miljoenenbevolking wordt wederom bedreigd met koloniale uitbuiting. De beste strijders van hen zien weer de bedreiging van gevangenis en concentratiekamp. De Nederlandse arbeider ziet toe en.... „koud weertje vandaag.“

Het levenspeil van de arbeidersklasse in Nederland is steeds dalende. De koloniale oorlog tegen Indonesië zal schatten verslinden en zal die daling sterk bevorderen. En toch ziet de Nederlandse arbeider toe en wacht af. Hoe lang nog?

In Kopenhagen schreven onbekende betogers het woord „moordenaar“ op het gebouw van de Nederlandse legatie. Ook begonnen 700 arbeiders van een vliegveld te Kopenhagen een protestactie en bedreigden de K.L.M. met blokkade. Australische arbeiders boycotten de Nederlandse schepen voor Indonesië, zodat er van Australië uit geen vervoer meer naar Indonesië is. Al deze arbeiders hebben zich solidair betoond met de strijdende bevolking van Indonesië. Maar de Nederlandse arbeidersklasse, wie deze oorlog, na Indonesië het meeste raakt, zwijgt, weet tot geen actie te komen, is volkomen apathisch en laat het hele gebeuren kalm over zich heen gaan.

Beseft men dan niet, dat het hun jongens zijn, die hun leven daar moeten inzetten ten behoeve van Nederlandse kapitaalsmachten? Beseft men niet, dat het hun jongens zijn die dood en verderf zaaien onder een bevolking die ons nooit iets heeft misdaan, ja die wij zelf reeds zoveel onheil hebben gebracht? Beseft men niet dat elke strijd tegen onderdrukking en uitbuiting onze solidariteit behoeft? Beseft men niet dat men hetzelfde juk, dat ons knelt, de Indonesiërs weer op de schouders wil leggen?

Oud zijn de woorden „Proletariërs aller landen, verenigt U.“ Maar ze zijn nog steeds van toepassing, vandaag meer dan ooit. „Proletariërs aller landen, verenigt U.“ D.w.z. „Proletariërs, van welke kleur ook, verenigt U in de strijd tegen alle onderdrukking. Verenigt U in de strijd voor een klasselose samenleving, vrij van alle onderdrukking. Wij hopen dat de arbeidersklasse van Nederland deze roep zal verstaan. Dat ze niet blijft zwijgen, maar dat ze met de daad zal tonen dat ze solidair is met de Indonesische arbeiders.

VOOR VROUW

ons de kracht doen vinden, dit beestachtige bestaan van concurrentiestrijd en bedrog van ons af te schudden en de vrije mens te zijn in een door bekwame raden geleide samenleving.

Naschrift Redactie.

Het doet ons plezier, weer een brief van een onzer lezeressen te kunnen plaatsen. Het bewijst, dat er met de inhoud van ons blad meegeleefd wordt, en dat we de gevoelige snaar hebben aangeraakt. Hoewel wij het in grote trekken eens zijn met de inhoud van de brief van onze lezeres, is zij op sommige, o.i. belangrijke, punten wat vaag. Wat wordt b.v. bedoeld met: verdeel werk en welvaart, naar krachten en behoefte en zoek mensen, die het algemeen belang kunnen en willen dienen?

We moeten goed begrijpen, dat in deze kapitalistische maatschappij de mensen, die het algemeen belang willen dienen, dit nooit kunnen. Omdat ze als enkelingen niet op kunnen tegen de macht van het kapitaal, die zich op alle levensgebieden doet gelden.

De geschiedenis van de oude arbeidersbeweging is daar een sprekend voorbeeld van. Zolang er een klassemaatschappij is, kan het algemeen belang slechts gediend worden door bewust en consequent aan de klassenstrijd der arbeiders deel te nemen.

Indien deze strijd tot het resultaat leidt, dat de klassen tegenstellingen verdwijnen, dan komt het er op aan, dat iedereen het algemeen belang dient. Voor wie dat niet wil, is dan geen plaats meer in het ma-

schappelijk leven. En iedereen is er dan toe in staat, omdat met de winzucht en uitbuiting de zorg om eigen eng bestaan verdwenen is. Daarvoor in de plaats is het gemeenschappelijk streven van allen gekomen om het leven van allen op steeds hoger peil te brengen. Werk en welvaart zullen niet verdeeld worden door z.g. bekwame of vakkundige mensen, maar de arbeiders zelf in gemeenschappelijk overleg, georganiseerd in hun raden, zullen zowel productie als distributie zelf ter hand nemen, en beide zullen geregeld moeten worden naar de behoefte. De nadruk dient er op gelegd te worden, dat het niet enkelingen of groepen zullen zijn, die de verdeling op zich nemen, maar de arbeiders zelf, in onderling overleg en samenwerking. We kunnen in dit bestek niet op de details hiervan ingaan. Wel willen we in dit verband er op wijzen hoe een geheel andere rol dan nu, de vrouwen in de maatschappij zullen spelen.

Om niet utopistisch te lijken, willen we er op wijzen, dat een voorbeeld van de organisatie van de arbeid in een gemeenschap reeds gegeven is door de collectivistische kolonies in Palestina. Niemand werkt daar langer dan acht uur per dag. Dus ook de vrouwen niet. Toch worden de kinderen goed verzorgd en zijn de huizen schoon en is het eten op tijd klaar en smakelijk. Hoe dat kan? Wel, eenvoudig door samenwerking en organisatie. Er is een gemeenschappelijke eetzaal, er zijn een keuken, een wasserij voor de gehele kolonie, een kindertehuis, een naai-inrichting voor gemeenschappelijk nut. De arbeiders hiervoor worden door alle le-

den in gemeenschappelijke vergadering aangewezen. Natuurlijk wordt rekening gehouden met ambitie en aanleg. Maar bepaalde werkzaamheden, die niemand aangenaam vindt, moeten rouleren, zoals b.v. de dienst in de wasserij. We willen niet beweren, dat dit systeem klakkeloos overgenomen zou kunnen worden in b.v. een communistisch Europa, maar de mogelijkheden, de grondslagen zijn dan aanwezig. De vrouw hoeft dan niet meer slechts huisdier of heemhond te zijn, ze kan haar krachten daar geven, waar ze het best tot ontplooiing kunnen komen en ze houdt nog tijd genoeg over, om zich in wetenschap en kunst te verdiepen, en aan het sociale leven deel te nemen.

Het spreekt vanzelf, dat de ouders een deel van hun vrije tijd met hun kinderen doorbrengen. Het contact is dan innig, omdat de ouders a.h.w. open staan voor hun kind. Ze zijn dan immers uitgerust, lichamelijk en geestelijk.

We moeten echter niet denken, dat deze toestand vanzelf komt en dat de heersende klasse op een goede dag bekeerd zal zijn en „niet langer vecht“, hoe zij de weelde, die wij arbeiders verwekken, het meest voor hun zelf en hun groep kunnen behouden“.

Neen, nog nimmer heeft een heersersgroep of klasse vrijwillig afstand gedaan van zijn macht, integendeel, altijd is daar tot het uiterste om geyochten. We zullen moeten vechten op alle terrein en met alle middelen om de nieuwe maatschappij en de nieuwe mens. De nieuwe mens zal groeien in en door de strijd en hierin zal ook de vrouw zich vernieuwen.

Een woord tot de sociaal-democratische arbeiders

Het komt ons voor, dat het gewent is, naar aanleiding van het opnieuw opnemen van de krijgsvieringen in Indonesië, te pogen een gesprek te hebben met hen, die wij kortweg hierboven aanduiden als sociaal-democratische arbeiders, maar waaronder wij eigenlijk veel meerderen willen verstaan. Het is onze bedoeling te spreken tot allen wier gezindheid, of traditie oorzaak zijn van een gehechtheid aan de Partij van de Arbeid. Zij, die nog lid zijn van die partij, zowel als degenen die b.v. bij verkiezingen op haar stemmen. Wij twijfelen er niet aan, neen, wij weten het zeker, dat velen van hen ontevreden, ja verontwaardigd zijn over de verantwoordelijkheid die ministers, leden van die partij, en ja, ook de volledige kamerfracties op zich hebben genomen met betrekking tot de in Indonesië opnieuw ontstane koloniale oorlog. Het is niet onmogelijk, dat sommigen deze laatste uitdrukking reeds te ver gaat. Maar wij hechten er aan de dingen bij hun werkelijke naam te noemen. Reeds wanneer wij uitgaan van de door de Nederlandse regering uitgesproken motieven, dan is de uitdrukking „koloniale oorlog” volkomen op zijn plaats. Drie eeuwen heeft het Nederlandse kapitalisme in Indonesië land en volk geëxploiteerd. Zijn uitbuiting van de Indonesische massa's is schrikbarend geweest. Om het op kapitalistische wijze uit te drukken: duizenden miljoenen guldens vloeiden als baten naar het kleine land aan de Noordzee. De vele verzezen troste paleizen in alle lustoorden van dit landje zijn daarvan een beschamend getuigenis. En de cultures en bedrijven, die Nederland in het grote eilandrijk „tot stand bracht” zijn evenzeer betaald uit die duizenden miljoenen guldens, die door de arbeid en uitbuiting van de Indonesische massa's werden „gewonnen”. Het gezag dat Nederland daar in het verleden uitoefende, is gebaseerd op koloniale onderwerping. Wanneer de Nederlandse regering de krijgsvieringen opnieuw deed aanvangen, omdat de massa's in de Republiek-Indonesië dat opgezegd niet willen erkennen, dan kan men het ontstaan van het kapitalistische koloniale gezag, niet buiten beschouwing laten, en een zelfs alleen om deze reden begonnen militaire actie is dus een koloniale oorlog. Laten wij zeggen wat is, want alleen zo, sociaal-democratische sympathisanten, verkrijgt Uw afkeuring en ergernis over de rol van de Partij van de Arbeid werkelijke inhoud. Stellen wij dus vast, dat deze partij haar steun verleend heeft en verantwoordelijk is voor een koloniale, imperialistische oorlog.

Wij begripen Uw verontwaardiging, maar wij weten ook, dat u de oorzaken zoekt in veel te kleine feiten. Stemmen, die wij beluisterden, spraken er van dat de partij zich te veel op sleptouw liet nemen door de Katholieke Volkspartij (K.V.P.), dat de partij nog te zwak was om de regeringsverantwoordelijkheid op zich te nemen, enz. Zou dit waar zijn, dan lag de conclusie voor de hand, dat het meest nodige de versterking van de invloed van de partij zou zijn. Het spreekt vanzelf, dat juist diegenen, die nu verantwoordelijk zijn voor de oorlogsdaden, tegen een dergelijke opvatting geen enkel bezwaar zullen hebben. De vraag echter moet bij U rijzen, of indien het onwaarschijnlijke zou worden verwezenlijkt, indien werkelijk deze partij door de gebeurtenissen een volgende maal versterkt uit de parlementsverkiezingen te voorschijn zou treden, zij dan sociaalistischer, meer anti-kapitalistischer zou handelen. Tot nu toe hebben wij allen steeds ervaren, dat in de ontwikkeling van dit kapitalisme en bij het groeien van de sociaal-democratische partijen hun „verantwoordelijkheidsgevoel” voor de orde-toenamen en de leiders zich nationaler en kapitalistischer gingen gedragen. Wij willen in dit verband herinneren aan de verontwaardiging die de Duitse sociaal-democratie destijds, ook in

Nederlandse arbeiderskringen opwekte, toen zij de bouw van pantserkruisers in haar parlementair werk aanvaardde. Pantserkruisers, socialisten werden zij smadelijk genoemd. En juist deze partij had in het Duitse parlementaire leven van het Weimar-Duitsland zo een grote macht. Hoe zouden we nu de socialisten van de Nederlandse Partij van de Arbeid moeten noemen?

- o -

Neen, laten wij de oorzaken niet teveel zoeken in kleine kwesties, waar het probleem zoveel dieper ligt. Wat ons in het bijzonder opvalt is, dat de Nederlandse arbeidersklasse zelf zo passief is. En meer, het valt niet te loochenen, dat de politiek van de Nederlandse bezittende klasse ver doorgevoerd is onder de arbeiders. Onze positie achten wij teveel verbonden met dit stelsel. Ook veel arbeiders gaan uit van de gedachte, dat „wij Nederlanders” wel willen praten met de Indonesiërs, dat „we niet-onredelijk zijn”, maar dat de Indonesiërs onhandelbaar zijn. „Onze nationale belangen” kunnen toch niet weggecijferd worden.

Hier ligt een belangrijk deel van het probleem. Zoals destijds de Duitse sociaal-democratie, is ook de Nederlandse Partij van de Arbeid een nationale partij en ook de Nederlandse arbeiders zijn, bevorderd door de oorlogsjaren die achter ons liggen bovendien, nationalistisch georiënteerd. In het algemeen is onze redenering niet socialistisch, uitgaande van het bestaan van klassen en klassenstrijd, maar nationaal en gebaseerd op kapitalistische, economische belangen, en toch zijn die laatste de onzen niet. Dit is natuurlijk niet een eigenschap van de Duitse en de Nederlandse arbeiders alleen. Neen, zodra een land zijn kapitalistische belangen, politiek en ideologisch gaat formuleren en verdedigen, dan gaat daarvan ook invloed uit op de arbeidersklasse van dat land. In het verleden heeft dat ook daarom sterk gewerkt, juist omdat de opkomst van de moderne arbeidersbeweging plaats vond in een nationaal in opkomst zijnd kapitalisme. Verbeteringen in de sociale positie van de arbeidersklasse hielden zeer nauw verband met de economische positie van het nationale kapitalisme en de ontwikkeling van de burger-

lijke staat bracht mee, dat de verbetering van die sociale positie van de arbeiders veelal door middel van wetgevende arbeid werd bereikt. Zo is de arbeidersklasse sterk met nationalisme geïnfecteerd geworden. Dit nationalisme verzwakte echter het klasse-inzicht en daarmee de internationale solidariteit van de arbeiders. Dit openbaart zich ook nu weer. Deense arbeiders, in dit geval nationaal, niet beïnvloed, tonen neiging arbeid te weigeren voor het oorlogszuchtige Nederlandse kapitalisme en hetzelfde merken wij op bij Australische arbeiders. Maar de Nederlandse arbeiders laten verstek gaan. Hun eigen kinderen zijn naar het oorlogsfrent gevoerd. De regering beslist over ons, zonder dat ons eigen oordeel wordt gevraagd, de partijen staan achter de regering en wij missen de kracht te getuigen, missen de kracht de koloniale oorlog te bestrijden. Onvoldoende klasse-inzicht, in ons werkende en door de heersers gepropageerde nationale sentimenten, zijn oorzaak van onze domheid en lafheid.

- o -

Daarbij komt, dat de hierboven aangeduide ontwikkeling van het kapitalisme en de arbeidersbeweging veroorzaakt hebben, dat wij als arbeiders steeds meer de opvatting zijn los gaan laten, dat de arbeiders zelf hun strijd voeren. Wij zijn gaan geloven, dat de partij en de parlementsfracties, de leiding van de vakbeweging en de vertegenwoordigers in conferenties en instituten voor de sociale wetten de strijd voor ons voeren. In werkelijkheid zijn zij, in een periode dat de staat en de gehele organisatie van het kapitalisme voortdurend dringen naar een verlag van de levensstandaard van de arbeidersklasse, tot krachten geworden, die dit geleidelijk en onder discipline van de arbeiders aanvaarden en helpen doorvoeren. Onder de tegenwoordige kapitalistische verhoudingen moet de heersende klasse die verlag van de levensstandaard der arbeiders ook doorvoeren. Zoals in het vorige tijdvak voor het kapitalisme de doorvoering van sociale bepalingen mede als belang van de gehele orde kon worden gezien, zo is thans afbraak en aanpassing op de dagere. Parlementaire politiek en sociaal overleg krijgen echter daardoor voor de arbeiders een totaal ander karakter. Deze ervaringen zullen de arbeiders los moeten maken van de tot dusver gevolgde politiek. De arbeidersklasse zelf zal, zich bevrijdend van nationalisme en parlementaire politiek, de weg van de massale, internationale klassenstrijd moeten vinden. De teleurstelling van de sociaal-democratisch georiënteerde arbeiders kan niet worden overwonnen door een versterking van de oude partijen. Deze teleurstelling moet uitgroeien tot het besef, dat de oude waarheid, dat de bevrijding van de arbeidersklasse alleen het werk van haarzelf kan zijn, opnieuw en dieper zal moeten worden doorleefd en betracht. De strijd tegen de koloniale oorlog kan ook alleen van dit principe uit worden gevoerd. Zonder ook maar een ogenblik de illusie te hebben, dat met deze beschouwing sociaal-democratisch georiënteerde arbeiders direct en ten volle zullen inzien welke consequenties dit alles inhoudt, die immers een volslagen omstelling in hun denken betekenen moet, spreken wij de hoop uit, dat het mag bijdragen tot nieuwe bezinning.

Geef niet in de eerste plaats de schuld aan Uw partijleiding. Zeker, zij is schuldig. Maar het hele oude organisme van de moderne arbeidersbeweging is ongeschikt geworden voor de strijd van nu. Schuldig zijn wij allen, wanneer we het niet de moeite waard achten over deze problemen te denken en te discussiëren. Schuldig zijn wij allen, wanneer we de nieuwe wegen niet opgaan. Schuldig zijn wij allen, zelfs met onze teleurstelling en verontwaardiging, wanneer we niet pogen als internationalistische klassenstrijders aan het klassefront der arbeiders, zich uitstrekkende over de gehele wereld, van Europa tot Indonesië, mede te bouwen.

8 JANUARI 1949

PRIJS 12 CENT

9e Jaargang No 2

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur
R. HULSMAN

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Red. en Adm.:
postbus 7046 te Amsterdam-Zuid II.
Ab. p. kw. f 1.50 bij vooruitbet. Uitg.
„De Vlam”, postgiro 168797 te A'dam

De geleide economie en de arbeidersbeweging

In een vorig artikel („Het Marshall-plan en de geleide economie”, Sp. 18 Dec.) hebben we uiteengezet, hoe de z.g. wederopbouw van Europa onder leiding van Amerika gepaard gaat met een systeem van staatsbemoeiing, dat zich vooral in Europa doet gelden, maar ook in Amerika zelf niet ontbreekt. Meer en meer krijgen de diverse staten, zoal niet het bezit dan toch de controle over grote delen van het economische apparaat in handen. Zij regelen in- en uitvoer, beheersen de distributie der grondstoffen, treden op met loon- en prijsregelingen, houden toezicht op de distributie der goederen en, vooral ook op het bedrag en het gebruik der winsten. Dit stelsel is in het ene land tot groter ontwikkeling gekomen dan in het andere, maar in alle landen van het Westen bestaat het en breidt zijn invloed uit.

Een dergelijk systeem van staatsbemoeiing bestond in tal van landen ook vóór de Tweede Wereldoorlog. Maar langzamerhand is zijn karakter toch wezenlijk veranderd. Vóór de Tweede Wereldoorlog hadden de staten nog veel meer van hun vroegere nationale zelfstandigheid bewaard en waren zij nog niet in die mate van Amerika afhankelijk als thans. De staatsbemoeiing had toen vooral ten doel de nationale economie tegen de gevolgen van de wereldcrisis te beschermen. Thans kan nergens van een nationale economie meer worden gesproken en het staats-toezicht is eenvoudig geworden tot een onderdeel van een stelselmatige regeling die alle landen van het Westen omvat. Het streven naar economische zelfstandigheid voor een enkel land, zoals dat de periode voor de Tweede Wereldoorlog in zekere mate kenmerkte, is nu geheel onmogelijk geworden. Daarvoor in de plaats is getreden de organisatie van een wereld-economie onder Amerikaanse leiding, waarin de z.g. nationale staten als slechts afhankelijke onderdelen zijn.

Met de nationale zelfstandigheid is het dan ook voor goed gedaan. Het Marshall-

plan en het Atlantic-pact zijn niets anders dan de uitdrukking van dit tot één vergroeiende der Westelijke wereld. Tegenover deze wereld staat natuurlijk het door Rusland beheerste blok, met een andere, maar zeker niet minder straffe interne organisatie. Elk land ter wereld is thans gedwongen zich bij een dezer bloks in te delen.

De vereniging van een zo groot aantal sterk uiteenlopende gebieden in één enkele economische en daardoor ook politieke eenheid is echter maar niet zo ineens mogelijk. Een dergelijke gelijkgeschiktheid stuit op allerlei moeilijkheden, die niet alleen voortkomen uit de onwil om de oude, nationale zelfstandigheid prijs te geven, maar die direct in de sociale verhoudingen der diverse landen wortelen. Reeds een beschouwing van de verhoudingen in Europa en in Amerika zelf maakt dit terstond duidelijk. Veel duidelijker zal het straks nog worden, wanneer we de Aziatische problemen in onze gezichtshoek gaan betrekken. In dit artikel willen we ons voornamelijk met Europa bezig houden.

Het denkbeeld van de „geleide economie”, d.w.z. het stellen van de nationale productie en distributie onder staats-toezicht, eventueel aangevuld met het nationaliseren van bedrijven in sommige gevallen, is voor Europa natuurlijk niet nieuw. Het ligt geheel in de lijn van het verwaterde en misvormde „socialisme”, zoals dat door de sociaal-democratische partijen wordt voorgestaan. De grote invloed, die de sociaal-democratie door haar vakverenigingen, nog steeds over de arbeiders kan uitoefenen, is daarbij van de grootste betekenis. Want de doorvoering van de geleide economie is slechts dan mogelijk wanneer het belangrijkste van alle elementen der productie, de levende arbeidskracht, door de staat wordt beheerst.

Wanneer in een onder sociaal-democratische leiding of invloed staande staat

de vakverenigingen tot gehoorzame agenten van de staatwil zijn geworden, zijn de arbeiders zelf hieraan automatisch ook onderworpen, tenzij hun tegenstand zo grote vormen aanneemt, dat het tot een volledige breuk met de oude organisaties komt. Hoe lang het kan duren, eer een dergelijke breuk tot werkelijkheid wordt, weten we uit ervaring.

De sociaal-democraten zijn echter niet de enigen, die streven naar een dergelijke beheersing der massa's. Ze hebben twee ernstige concurrenten, in de Katholieke Kerk en in de Stalinisten.

De Katholieke Kerk, wier macht zich over Zuid-Europa tot in Nederland uitstrekt, mag als factor in de beheersing der massa's zeker niet worden onderschat. Ook al is haar aanhang onder de arbeiders vermoedelijk kleiner dan die der sociaal-democratie, zij heeft het voordeel dat zij haar aanhang door veel primitievere gevoelens en daardoor veel intenser aan zich bindt, terwijl zij bovendien een veel gemakkelijker middel is om de klassetegengstellingen te helpen verdoezelen. Dit laatste is in de organisatie van de geleide economie, die nog steeds kapitalistisch is, een reusachtig voordeel. Wanneer onder de druk der toenemende nood de klassenstrijd zich toespitst, komt de sociaal-democratie onvermijdelijk in een tweeslachtige positie, waarin zij zich weliswaar tegen de arbeiders keert, maar met te grote aarzeling, om volkomen doeltreffend te zijn. De Katholieke kerk daarentegen verworpt positief de klassenstrijd. In een kritieke situatie kan zij zonder enige beperking optreden als verdediger van „recht en orde”. Zo blijft zij steeds als reserve-macht op de achtergrond staan, om in geval van nood de leiding geheel en al aan zich te trekken. De met haar verbonden politieke bewegingen; zoals die van Franco of van de Gaulle moeten natuurlijk in zeer sterke mate gebruik maken van materiële en geestelijke terreur, om de arbeiders in voldoende mate te kunnen bedwingen. Het is echter de massa-organisatie der Katholieke Kerk die hen daartoe in staat stelt.

De andere grote concurrent der sociaal-democratie, de Stalinistische Partij heeft natuurlijk ten doel West-Europa bij het Oost-Europese blok in te schakelen. Voor de doorvoering der geleide economie on-

Kris-kras en kruimeltje

Zaterdagavond 18 December.

Duizenden gezellige Hollandse huiskamers stemmen af op de K.R.O., met z'n inderdaad zeer geestige „Negen heit de klok”. Dit keer een tikje ernstig in het teken van het naderende Kerstfeest. Maar Kris, Kras en Kruimeltje brengen met gezonde humor de vrolijke noot.

„Daar zitten we weer!” zeggen Kris en Kras. En Kruimeltje piept er achter aan: „En nog steeds zonder vrede”, waarop de oude mannetjes:

„Ja, ja, maar toch nog zonder oorlog.”

En de tienduizenden in de warme gezellige huiskamers — we lachen of glimlachen en schenken een lekker kop thee of koffie.

Dit keer sloeg Kruimeltje de plank mis.

Om elf uur behuisteren we een regeringsverklaring, gevat in schone en ernstige woorden, in keurig glad gestreken zinnen.

En ik denk: zou het al begonnen zijn? Net als bij de Duitsers, die verrassingen bewaren tot het weekeind... eerst toeslaan... dan een verklaring?

Zondagochtend 8 uur. Dezelfde schone verklaring, gevolgd door de mededeling, dat Zaterdagmiddag 5 uur de politieke, militaire actie begonnen is. En zo vergist Kruimeltje zich.

Zij had moeten zeggen: „Hé, hé, daar zijn we weer, met ons Kerstfeest en een koloniale oorlog.”